

Latweefchu Awises.

Nr. 50.

Zettortdeenâ 15. Dezemberi.

1860.

Awischa = stinas.

Mihgas = Dinburgas eisenbahnes waldischa-na isfluddina, ka ar gruhtu fohdu tee taps strahpeti, kas us dselles-zekku jeb us winna dselles schlehnehm masas jeb leelas leetas usleek jeb tur peetaisa, ta ka zaur to lokomotive (ugguns-ratti) jeb wissa rattu rinde brauzoht warr noleht no schlehnehm un leela nelaima zaur to notift. Schi waldischanas fohla **50 rubl.** pateizibas naudas tam, kas cerahda to, kas tahdu aplamu un grehla darbu padderijis. Tapat fluddina, ka stipri aisleegts pee dselles-zekka gan nikt sirgus, leelus jeb majus lohpus bes itt ustizziga ganna, lai lohpi ne uslahpi us scho zekku un leela nelaima zaur to ne noteek. Muischas waldischanahm jawakte, ka ta ne noteek, un tee stipri jasohda, kas ta apwainojahs. Arri fohla tam, kas cerahda eisenbahnei no sagtu leetu, **5 rubl.** un to defmito dalku no tabs sagtas leetas doht cerahditajam par pateizibas nau-du.

Sprantschu Keisereene wissadi Enlenderu semme pagohdinata, taggad pahrnakluse Parise. Sprantschi zerre un preezajahs, ka Keisers teem taggad wehl wairak brihwestibas nowehleschoht.

Gistreikern Keisers nu gan fawai walsti itt leelas rektes un brihwestibas nowehlejis, bet deemschehl grubti ar to eet, tabs cetaisht fawas semmes, wissuwairak Unguru semme, fur paleek nemeerigi un par dauds grihb. Prassa, lai itt wissus likkumus un waldischanu ta pahrtaisa, ka tai nemeera gadda 1848 bisis, an tee nu us to sahl stihwetees. Ne truhft tahdu, kas us dumpi mussina un labpraht grihb, lai Unguri pawassarâ, kad sahl schoht Sardinjeris karru ar Gistreikeri, tad arri pazeltahs prett Gistreikereem. Turku waldischanu apturrejuse un panehmuse 3 Sardinjeru kuggus, kas no Melnas

juhkas pa Donawas leeluppi nahkuschî us augschu us Walakaju un Unguru semmi, peelahbeti ar wissadahm karea-leetahm. Sardinjeris taifahs us karru ar wissu spehku un leelu steigshanohs. Tad nu Gistreikerim wissadas behdas; ar bailehm gaida jaunu gaddu un pawassarâ.

Italia. Garibaldis gan irr sawa masâ Kapreras fallinâ, bet eet un nahk pee winna Garibalda draugi un fakka, ka ar to ween darbojahs pawassarâ Gistreikereem usbrukt Venezias dalkâ un ir Pahwestam Rohmâ; til gaida, ka ees Gaetâ, fur Pranzis wehl lohti stipri turraks. Sakka, ka Gaetâ gan ar maises truhkumu, gan ar sehrgahm grubti eimoht, arri jo deenas jo wairak pilfats tohpoht bombarderechts, gan atkal Pranzim zitti ussveeschotees ar to padohmu, lai ideet no Gaetas un lai welti ne maitajoht til dauds affinu un to pilfatu, jo ne warreschoht ilgi te turretees; tomehr Pranzis ne klauka, pastahwigi un drohschi lihds ar fawu Rehnineeni (Waiseru Rehnina meitu) turraks un zerre, ka tapfchoht ispestihts. Arri Pahwests, kas no Kattokeem sweschâs semmes jaw dabjujis wairak nekâ 2 milj. dahlderu mihlestibas dahwanu, atkal taifa jaunu karea-spehku. Ko Napoleons darrihs, to neweens ne sinn teitt.

Rihna. Leelo Bekingas pilfatu Sprantschi un Enlenderi gandrihs bes affins-isleeschanas panehmuschî; jo schihs wissleelakas pafantes walsts Keisers aisbehdsis, pilfats naw turretees pretti, bhdamees ka eenaidneeki pilfatu bombardereeschchoht. Sprantschi un tad ir Enlenderi islawijuschî Keisera leynu pilli un tur dabjujuschî leelu baggatiibu, seltu, dahrgus alminus, wissadas dahrgas leetas, ir pascha Keisera baggatas drehbes. Dajchs Sprantschu saldats fawu laupijumu effoht pahrdewis par 30 tuhft. prankeem. Tai pilli nu cetaisjuschees.

Matka, ka 14tā Oktoberi meeru effoht faderrejuschi un no Pekingas atkal isgahjuschi. Dfirdehs woi teefa.

Konstantinopole. Ir tē behdu deesgan, jo katrs labbi sinn, labda fajuschna pa wissu Turku walsti, labds pohs Sibiria. Arri tahds leels naudas truhkums, ka ne saldatu lohni ne spehji ismaksabt. Ohmers Pascha, Turku karka-leelskungā, ko sinnafeet no Turku karka pee Donawas, kohti leelu lohni gan pela, bet effoht taggad til tuksch no naudas, ka famus staltus Araberu sirgus, kas maksajuschi lihds 40 tuhst. pjasteru, taggad isdohdoht par 4—5 simts pjasteru. — Sprantschi ar Turku saldateem gan stahw Sibiria un teefa fohs, kas scho wassar nabbaga kristitus zilw, til breefmigi-apkawsuschi un islaupijuschi, bet ko tas palihds. Turki par to jo nikni palikluschi un taijabs wehl jo breefmigi apkaut un isdeldeht itt wissus kristitus. No Damaskus atkal sabhoht behgt, manuidami, ka pohs buhschoht. Tadeht Napoleons pawassarā wehl 15 tuhst. saldatu turpu gribboht fubtiht.

Sprantschu semmē baggats Grawa lungs (Beinjots) no sawahm muischahm dabjuis arrentes naidu, ar to naidu eefehdees eisenbahnē un brauzis us Parisi. Sehdejis weens pats weenā karectē (waggonā). Braukuschi lihds Troijes pilfatu, pee-eet eisenbahnes usraugs un atrohn lungu affinis, no-kautu, gluschi aplaupitu! Jērahdabs, ka walkarā zits arri tannis rattōs eekahpis, pee staziones atkal iskahpis un steigšus aisgahjis. Tas gan buhs bijis tas sleplawa; bet wehl pehdas naw usgahjuschi.

Wahzsemme. Eisenakas pilfata, (pee Wartburgas pils kalna, fur muhsu Lutters Bihbeli pahrtulkojis), saldateem nikna Egiptes azu-sehrga peelippuse, tā ka 197 saldati weenā kasarmē ar to apsirguschi! Nesinn fur zehlfesē. S—j.

• Putna-plawa.

Dikko Dresdenē, Salschu Kehnina lepnā pilfata, eebraukuschi 25tā Juhli f. g. us walkara puffi, gastuscha fainneeks muds paslubbinaja nobraukt „Putna-plawa“, jo schi effoht beidsama deena, ka to warroht redseht un tur islustetes. — Kahda ta plawa, kas tas

par putnu, ko tur warroht redseht? to ne sinnaju, un no fainneeka to gan gribbeja dabhuht sinnaht, bet schis til flubbinaja, lai turpu brauzoht. No leela zekka gan bijam nokussuschi, tomebr gabjam labjam, gribbedami labbaki apsubhoht gresnu pilfatu. Zekku ne sinnajam, un kad pehz ta prassija, tad teize, lai tiklai tur einohht, fur landis streenoht tā fludras un raitu pulks brauzoht. Pabris werstu bij ja-eet un no pilfata abra. Jo tumali nahzam, jo leelaks lauschu pulks stundijabs, jo leelaks itt sawads trohlnis atstanneja ausis. Nu dabujam redseht leelā starā itt leelu tirgu ar garrahm bohtu eelahn, lauschu peebahstahm un sabnis stahweja ne ween bes sinnas dauds puhrmanxu rattu, bet arri leelas dahrgas kareetes ar futschezem un sullainem apselitōs gresnōs mundeerindōs, un un sinnajam, ka ne ween semneeki, darba kaudis, birgeri un lungi, bet ir angsti lungi fanahtuschi, tiklab wibruschi kā seewischi, un buhschoht wehrt tē isstaugates. Bet kā lai nu jums, miht lastitaji, isstahstu wissu to, kas tē ausis un azis duhrabs?! Paschā preefschā bij kahdas 20 itt leelas awatas bohtes, wissadi ar kargeem un schā tā isgresnotas, fur, tā Zelgawā un Ribgā us Zahneem gan buhfeet redsejuschi, bebrni, ir leelt, us maseem kohka sirgeem uslahpuschi jabj, jo tee ir tabdi schubpli kas rinki greischabs, weegli eet un mushtis wehl sloht jachtneelus un jachtneezes preezina. Turpat blakkam tabdā schubpli ne jabje us sirdstneem, bet us wissadem kohka mescha un plehigeem swebreem; atkal zittā bebrni ar jumprawinahn un auflahn brauze masōs rattōs, karectēs, kammanās; atkal zittā tabdā schubpli brauze laiwās un fuggōs un dampfuggōs kas itt smuffi bij taišai; atkal zittā rinki strehje bebrnu pulks eefehdees masā eisenbahnē, fur maschine preefschā kuhpejam schwabze un swilpeja, kā jaw pa dselies-zekku. Tad bij luste redseht lauschu ir angstu lungu bebrnu no sullainem wahtetu leelo preeku, ar to tee tā brauzoht preezajabs; bet arri ausis sabpeja dārdohr; jo ikkatrai no tahm 20 bohtehni bij saws mushtis, un ikkatrā bohtē puhte sawu meldinu un tā darrija wissi us reisi zits par zittu ne behdadams. Ausim gan bij par grubtu, tomebr jafmeijabs, jo tas bij par dauds tralli. Tē isfnehjusdees gabjam leelā bohtu eelā lauschu peebahstā. Ir tē ikkatrai bohtei sawi mushtanti un ikkatras bohtes preefschā leelas bildes un arri tā ehmi un nerri isgehrti wibri jeb seewischi, kas ar leelu brehlfchannu sawz un stahsta, labdi pasaulē ner-dseti brihnumi, swebri, kumedini jeb flunstes tai bohtē effoht redsamī. Lubds ar leelu lubgchannu, lai til nahhoht eelchā, effoht wissas pasantes brihnumi redsami par til weenn weenigu Neigrassi (3 kapekeem)! Leeliski lubds, sīt ar bungahm un sawz pilnā ribflē, — bet kalls til ne wisseem aisfmazzis, jo tā jaw bij brehlfuschi un

fankufchi pabris neddelu laika. Al tawu nedfirdetu trobftni! jo tabdu bohtu bij weena pee obtras wiffa garra eela, fur rahdija wiffadus lumedinus, dantschus, fankufchanohs, mefchu-fankufchu un zilweku-ehdeju nedarbus, fankufstikus, fmeeklus un fchabbus tabdus ehmus. Gabje laudis bohtes eefchä un ahträ, bet mehs freidsamees zittä eela, fur rahmaki dftihwoja. Tè, kà jaw tirgü, bohtes ar wiffadabm ehdamabm leetabm, rauscheem, wehperfohkeem, zuffura maift, deffabm, ir ftlu ehdeem un wiffadu dfebreenu teem, kam tihl wehderu peebabft un rihkli fkallobt, un warri favrast, ka ir tè ne bij ne-fahds fankufchu trubfums. — Obträ eela atkal bohtes ar wiffadu prezzi gohdigeem virzejeem par lehtu tirgu dabbn-jamü, ir daschu itt fmuuku un ffunftigu leetu no lohka jeb faula isgreestu. Bet fas to wiffu warreja azis un galwä lift; jo no obtras eelas atkal fauze wiffahds, bet jaw labbaks muftikts, lai nabl. Tai eela bij itt Lee-las garra fmuukas bohtes ar lohgeem, ar wiffadu wir-rakitu (bal de Paris, tas ir Paris's balle 2c. 2c. 2c.) un kad pa lohgu flattijamees, redft, tad tabdä bohtè bij ar dahrgem frohna lufuweem un lampabm un wiffadi isgreftuota fahla, un tur nu danzoja pabrifchi fakampufchees, puifchi jeb felki jeb jaunfumdftni ar jumprawinabm un deije, ka til putteja ween, zittä polku, zittä fchweifchu, pranfchft, mafurku 2c. 2c. 2c. bet wirrifchüm 2 un fce-wifchüm 1 neigräftis bij jamakfa par bilketi, ja gribbeja ee-ect. Wes tam ne eelaide eefchä. Un fo dohmajeet? trefchä deenä faffijam Drehdenes Awifes, ka tai leelakä dantschu bohtè 40 tuhft. billetes effoht pahrdemufchi pabris neddelu laika. Tad tä mundri us dantscheem! Aitfal zittä weetä bij wehl jo garrafas bohtes, andella juments us stabbeem listts, un ar balti mableteem galditeem un frehfleem peebabftas, tä ka allaid pa 4 moi 6 zilwe-keem warreja lohpa fehdeht pee weena galda. Bet fo tè weefu pulks darrija? Sehdeja wirrifchüm un tif ne wehl leelaks pulks fcewifchü no wiffadas fahrtas, dfehre allu nu wairal kà fpridbi garrabm glabfchm! Tawu bris-mumu! Berlinè gan jaw biju mannijs, ka wiffa pafante, augfti un femmi, ir brangi gebrehti wezzi un jauni no fce-wifchü fahrtas, dahrsos labpraht dfer allu, bet ihfti wehl ne biju eeflattijees. Bet nu patiffu stabwoht un labbi eeflattijehs un dabuju deemfchehl redfeht, ka daschs, (ir dascha) tilko weenu glabft istufchwojis, jaw fwannija lai atnefs wehl obtru, bet nu tabdä glabft warr fafeet pitnu buddeli! Prubfchu un Saffchu femmè gan dfer allus papillam, (tas allus tur dauds labbaks un ne til ftivis kà pee mum), bet ihfee allus mihtotaji ir Baijeu femmè. Tè mannim bijufchi tihri brinnumi redfeht, zil daschs fuagös faleij!! Bet tad tur arri warr redfeht refnu tehwinu papillam. Turprettim no

brandwihna un fchelkna dferfchanas nelo ne efmu man-nijs; arri tebju tif retti fahds dfer; jo Wahfenneefu dfebreent ir kappeja, allus un wihns. Tapat arri nefur tabdu rupju melnu maift ne redfeft kà pee mum, bet tilkai biddeletu rudfu un fweefchu maift; ftingerus ne taifa, arri pankohkus un muhfü ftabbo putru tee ne fim. Salz-brunnè manna meita namma fainneezei tur labpraht gribbeja eemabjht iswahriht ftabbo putru, weh kà mehs Kurfenneefi ilgojamees; bet Salzbrunnè ne warreja dab-buht nei meefchu putrainus, nei rubgufchu weenu, (fo fang par fchlemperu), jo to ne ebdobt. Stuppufchu weenu gan tur ebd, bet arri ne taifa tabdus feerus (knappfchus) kà fche Kurfemmè.

Wehl Putna-plawä bij leela garra bohtu rinde preefch tabdeem, kam patibl fchaut mehrki, un tè fchahwe ar plintebm, ar pistolehm, ar ftopabm un wiffadeem itt fawadeem fchanjameem rikkeem, un par mehrki bij no-listas wiffadas bildes, gan bahfdaina Turku galwa, gan fwehru un putnu bilde 2c. 2c. 2c. Strehneefem par lufi tais bohtes arri fpebleja muftkanti, woi dfeedaja dfeemas Tirolexi, woi tabdi deenas fagti, fas ar dfe-dafchunu tirgös naudu grihb veluibt. Arri tè ehde un dfehre un mette fankimus us fchabdu tabdu neeka prezzi jeb nafu leetu, fas bij isfohlita, grihbemäi to winneht. Bet nu tappufchi pee tirgus gallä, redfejam leelu angftu fmuuku telti, isgreftuota ar Saffchu walfts fihmi un kar-rogeem, un abrupuffè, plawä, us lohti angftahm gar-rabm fahrtim ftrehneefem mehrki bij gallä uftifti. Leels awmablehts un awfeltibts putns kas fpabrns isplehtis, bij pafchas angftalaks fahrtis gallä, un tè nu fchahwe ar brangabm plintebm (biffebm ar wilkteem ftehbream, tab-dabm, fahdas ihfee ftrehneefi un-gehgeri farrä un us jalts turr), un tè jaw gabje pa fahrtam, ar waldifchanaas usrandftu, un gohdam fchahwe zits palkak zitta, gohda-makfu grihbemäis nopelnibt; jo fas to labbaku fchah-weenu isdewis, tas us wiffu gaddu ar leelu gohdafcha-nu tohp zelts par ftrehneefu-Lehni-nu. Bet par tabdabm ftrehneefu beedribabm ftabftifchu zittä reife wehl ihpafchi. Kad mehs amabzam, Putna-plawas preefu beigäs, tad leelais putns, ir putnu rumwis, jaw bij no-fchauts femmè un ftrehneefu-fchwinfch jaw zelts un tif-kai wehl fchahwe us zitteem mafakeem mehrkim. Tiftai wehl weeminnefchu, ka zaw fchi putna fchawfchunu wiffi fchee preefi, tas leelais tirgus un wiffas tabs bohtes tur zebfufchees un arri tas wahds Putna-plawa tä ee-fantts tappis. Pafchä laika tai plawä nu arri jaw tai-fija wiffu gattanu us itt leelu dahrgu, fmuuku ugguns-ftunfti, fo rumfchä walfarä gribbeja eedefinaht. Tè nu gan buhtu bijis fo redfeht, jo tif dahrgu un ffun-ftigu ugguns-laischunu wehl ne biju redfejis, bet pa

tunfu ne gribbejam tabdâ lauschu drubfmâ grubstitees un stunditees. Tadehl, tâ ka wakkars mettahs, gabjam ar faru meitu to paschu zellu atkalk us pilfatu. Gau itt labbi stanadami, ka leelôs pilfatôs deesgan tabdu fabbatu-saglu ihstu meisteru, kas allasch gluhn tur, fur leela lauschu drubfma un speeschanahs un kas tad par daudf gudri un skunstigi proht issagt no fabbatam nehdingus, naudas-makkus un portmennejas, dohses, pulkstenus un feewischkeem selta leetas, tâ ka libri brihnumis, fur tabds blehdis warreis pee tabm peekluht un ne mannoht no fabbatas iswilt; — tabdus blehdjus allasch peeminuedami, mehs lauschu pulkâ staigadami ne ween swabrtus bijam libds kallam aistnobyjuschi, bet arri allasch turresjam rohlu tur, fur pulkstenis un fabbata-grabmata, jo eeksch tahs manniu bij kabdi 300 dahleri papihra naudas. Allasch pa brihscham weens obram par atgahdashanohs jautajam: „Woi tik tew wehl irr tawa nauda, taws pulkstenis, tawa brofche“ 2c. 2c. 2c., jo mannijam gan, ka kahdu reist sappen kahda rohla peedubrats un grabbstijahs, meddidama pehz laupijuma. Bet paldees Deewan, mums labbi isgahje. Turpretim pa tirgu gan staigaja daschs nejehg raudadams woi noslummis, ka pulkstenis jeb nanda pagallam! Trefschâ deenâ lassijam Drefdenes Awises: ka polizejai effoht isdeweess obrâ rihâ rohlâs dabbuht fabbatu saglu paschu leelaku un stikkotu meisteri, kas wiffadas selta leetas, naudu un pulkstenus tai wakkara bij kaloffijeess. Awises stahstija, ar kahdu gudribu scho effoht maddijuschu to garro zellu

libds polizejai. Effoht bijis isgehrbees kâ tas fmallakais funks ar praku un sautes westi. Schim, — kas aplam luhdjees, lai to ne weddoht pa pilfatu safeetu kâ rasbaineeke, — polizejas sullaini tad panehmuschu trahgbantes (bilschu sifnes) un bilschu sprabdsi. Tai biffes eedamam ne schluz semmê un ne leeds cet, tad blehdim abbas rohkas allasch bijis jatur bilschu fabbatâs, un tâ tad winnam rohkas tiklabb kâ safeetas bijuschas un tâ drobschi winnu zeetumâ warrejuschi nowest. Gkur gudriba!

(Turplikam beigums.)

— 3.

Sluddinaschanas.

Sta Dezemberi wakkara no Rahtstrohga pee Zalgawas uofagts tappis weens awischi farkans (Zuchs) sirgs ar baltam krehpehm, 7-8 gaddus wezs, ar plattam krechtim, ar stahwu frustu, kad kahdu laiku stahwejis, tam palikke wakkal-kahjas refnas, — ar stahweja ar lihu mugguru wiffas 4 kahjas farautas, — ar raggubm un kreyu raswalu, un Gnlenderu sirga rihkeem (schirrehm) eejuhatu. Kas eerahda fur sirgs dabbujams, dabbus no Schlaguhnes degga 25 rbl. pateizibas naudas. 3

Gehla pastatas wehrschu abda, pehz pahreem un flaiageem isgreeti, par to lehtaku maffu tohy pahredhta Leelajâ eelâ, Reinboldta namum] pee Selta swaigunes. 1

Lewinsohn.

Labbibas un prezzu tirgus Rihgâ tai 10. Dezemb. un Leepajâ tai 10. Dezemb. 1860 gaddâ.

M a f f a j a p a r:	Rihgâ.		Leepajâ.		M a f f a j a p a r:	Rihgâ.		Leepajâ.		
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.	
1/3 Tschetw. (1 puhru) rudsu 190 libdj	2	10	2	15	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses	1	—	1	10	
1/3 " (1 ") sweeschu 340 —	3	70	3	50	1/2 " (20 ") tabaka	1	25	1	40	
1/3 " (1 ") meeschu 170 —	1	80	1	90	1/2 " (20 ") schichtu apptau	—	—	3	—	
1/3 " (1 ") ausu . 120 —	1	30	1	15	1/2 " (20 ") schab. zuhtu gall.	2	60	2	—	
1/3 " (1 ") sirnu 200 —	2	60	2	50	1/2 " (20 ") trohna linnu	2	50	2	—	
1/3 " (1 ") rupju rudsu milt.	2	—	2	—	1/2 " (20 ") bracka linnu	1	50	1	20	
1/3 " (1 ") bihdelet. 260 —	2	90	2	70	1 muzzu linnu sehku. . . 6,50 libdj	11	50	8	—	
1/3 " (1 ") „ sweeschu mil.	4	80	3	75	1 " flku . . . 11,50 —	12	—	10	50	
1/3 " (1 ") meeschu putrain.	2	50	2	60	10 puddu farkanas fahls . . .	5	50	4	60	
10 puddu (1 birkawu) feena .	—	4	—	3	— 10 " baltas rupjas fahls . . .	5	25	4	60	
1/2 " (20 mahrz.) sweesta	—	3	80	3	80	10 " " fmallas " . . .	5	25	4	60

B r i h w d r i f f e h t.

No juhrmallas-gubernementis auglas waldschanas ruffes: Collegienrath G. Blaesje. Zensor. Zalgawâ, tai 12. Dezemberi 1860. No 211.